

บทที่ 4

ผลการศึกษา

ในบทนี้จะแบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ส่วน คือส่วนแรกจะศึกษาถึงความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบหรือความชำนาญในการผลิตในแต่ละสาขาของแต่ละจังหวัดเปรียบเทียบกับภูมิภาค และภูมิภาคเปรียบเทียบกับประเทศ โดยใช้ การวัดค่าระดับความชำนาญในสาขา (Location Quotient) ส่วนที่สองเป็น การศึกษาการเติบโตทางเศรษฐกิจในแต่ละสาขาการผลิตของจังหวัดเปรียบเทียบกับภูมิภาค และภูมิภาคเปรียบเทียบกับประเทศ โดยใช้การวิเคราะห์ชีพท์แชร์ (Shift Share Analysis) และส่วนที่สาม คือ การกำหนดตำแหน่งของแต่ละสาขาเศรษฐกิจหลักที่มีความสำคัญ เป็นการแบ่งกลุ่มของสาขาการผลิตของแต่ละจังหวัดที่ศึกษา ออกเป็นกลุ่มย่อยตามศักยภาพและประสิทธิภาพในการพัฒนา โดยใช้เทคนิค BCG Model

4.1 การวัดค่าระดับความชำนาญในสาขา (Location Quotient)

ค่าดัชนี LQ เป็นค่าที่ใช้เปรียบเทียบความชำนาญในกิจกรรมทางเศรษฐกิจแต่ละสาขาของจังหวัดกับภูมิภาคหรือกับประเทศ จะแสดงให้เห็นว่า สาขาเศรษฐกิจในภูมิกานั้นเป็นสาขาเศรษฐกิจนำเข้าหรือส่งออก คือถ้าสาขาเศรษฐกิจใดที่ค่าดัชนี LQ มากกว่า 1 ก็แสดงว่าสาขาเศรษฐกิจนั้นมีสัดส่วนมูลค่าของผลผลิตในจังหวัดมากกว่าสัดส่วนมูลค่าผลผลิตในระดับภูมิภาคหรือในระดับประเทศ ดังนั้นผลผลิตในจังหวัดจึงมีปริมาณมากเกินความต้องการบริโภคภายในภูมิภาคหรือในประเทศ ผลผลิตที่เหลือจากการบริโภคจึงถูกส่งออกไปจำหน่ายยังภูมิภาคอื่น จึงกล่าวได้ว่าสาขาเศรษฐกิจนี้เป็นสาขาส่งออก ในทางตรงข้ามถ้าค่าดัชนี LQ มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1 ก็แสดงว่าในจังหวัดนั้นมีการผลิตได้น้อยกว่าความต้องการภายในจังหวัด จึงต้องมีการนำเข้า ดังนั้นสาขาเศรษฐกิจนี้จึงเป็นสาขานำเข้า

4.1.1 การเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างเศรษฐกิจ

จากตารางที่ 4-1 และ 4-2 เป็นการเปรียบเทียบว่าสัดส่วนผลผลิตของแต่ละจังหวัดเทียบกับสัดส่วนผลผลิตในระดับภาคเหนือตอนบนในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 และฉบับที่ 9 ดังนี้

ภาคการเกษตร โครงสร้างในภาคเกษตรกรรมมีศักยภาพในการส่งออก 5 จังหวัด โดยจังหวัดที่มีสัดส่วนผลผลิตมากที่สุดในแผนพัฒนาฯ 8 คือ จังหวัดพะเยา รองลงมาได้แก่ แม่ฮ่องสอน เชียงราย น่าน แพร่ ตามลำดับ น้อยสุดคือจังหวัดลำพูน และมีสัดส่วนที่เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับแผนพัฒนาฯ 9 ซึ่งมีจังหวัดที่มีความชำนาญในการผลิตมากที่สุด ได้แก่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน รองลงมาคือ พะเยา เชียงราย น่าน และแพร่ โดยจังหวัดแม่ฮ่องสอน พะเยา น่าน ภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นพื้นที่สูงมีภูเขาและป่าไม้ ส่วนหนึ่งเป็นแหล่งต้นน้ำของแม่น้ำยม และแม่น้ำน่าน พื้นที่เหมาะสมกับการเพาะปลูก ผลผลิตและรายได้ของประชากรประมาณร้อยละ 50 ขึ้นกับการเกษตร

ภาคนอกการเกษตร พบว่า จังหวัดที่มีศักยภาพในการผลิตมีเพียง จังหวัดลำปางและจังหวัดเชียงใหม่เท่านั้น โดยในจังหวัดลำปางมีค่าดัชนี LQ จาก 1.054 ในแผนพัฒนาฯ 8 เพิ่มขึ้นเป็น 1.061 ในแผนพัฒนาฯ 9 และจังหวัดเชียงใหม่ จาก 1.005 ในแผนพัฒนาฯ 8 เพิ่มขึ้นเป็น 1.017 ในแผนพัฒนาฯ 9

จากตารางที่ 4-3 เป็นการเปรียบเทียบว่าสัดส่วนผลผลิตของภาคเหนือตอนบนกับสัดส่วนผลผลิตในระดับประเทศในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 8 และฉบับที่ 9 แสดงว่า

ภาคการเกษตร โครงสร้างในภาคเกษตรกรรมของภาคเหนือตอนบนมีค่าดัชนี LQ เพิ่มขึ้นจาก 1.259 ในแผนพัฒนาฯ 8 เป็น 1.327 ในแผนพัฒนาฯ 9 ซึ่งในสาขาการเกษตรภาคเหนือตอนบนเมื่อเทียบกับระดับประเทศถือว่ามีความสามารถในการส่งออก แต่ในสาขาประมงนั้นยังมีการผลิตไม่เพียงพอต่อการบริโภค เนื่องจากค่าดัชนีมีค่าต่ำกว่า 1

ภาคนอกการเกษตร จะเห็นว่าภาคเหนือตอนบนไม่มีศักยภาพในการส่งออก โดยค่าดัชนี LQ ลดลงจาก 0.971 ในแผนพัฒนาฯ 8 เป็น 0.963 ในแผนพัฒนาฯ 9 และสาขาส่งออกสำคัญของภาคเหนือตอนบนได้แก่สาขาการทำเหมืองแร่และขอยหิน สาขาที่มีความสำคัญรองลงมาคือสาขาการศึกษา และสาขาบริการด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์

4.1.2 สัดส่วนผลผลิตของสาขาการผลิตภายในกลุ่มจังหวัด

จากตารางที่ 4-1 ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 8 พบว่า สาขาการผลิต 16 สาขา ในภาคเหนือตอนบนมีค่าดัชนี LQ ตั้งแต่ 0.034 – 4.871 เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายจังหวัดของภาคเหนือตอนบน พบว่าสาขาที่มีค่าดัชนีสูงสุด 5 อันดับแรกได้แก่

สาขาการทำเหมืองแร่และย่อยหินมีค่าดัชนี LQ สูงสุด คือจังหวัดลำปางมีค่าเท่ากับ 4.871 นอกจากนี้ไม่มีจังหวัดใดที่มีค่าดัชนีสูงกว่า 1 เลย

รองลงมาได้แก่สาขาอุตสาหกรรม (การผลิต) ของจังหวัดลำพูน มีค่า 3.354 และไม่มีจังหวัดใดมีค่าดัชนีสูงกว่า 1

สาขาบริหารราชการและการป้องกันประเทศ รวมทั้งการประกันสังคมภาคบังคับของจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีค่า 2.742 รองลงมาได้แก่จังหวัดน่าน พะเยา แพร่ และเชียงใหม่ ซึ่งมีค่าดัชนีเท่ากับ 1.565 1.424 1.679 และ 1.123 และที่ต่ำที่สุดคือจังหวัดลำพูนเท่ากับ 0.242

สาขาให้บริการชุมชน สังคม และบริการส่วนบุคคลอื่นๆ มากที่สุดคือ จังหวัดแม่ฮ่องสอน รองลงมาคือ จังหวัดน่าน พะเยา แพร่ และเชียงราย มีค่าเท่ากับ 2.510 1.700 1.595 1.469 และ 1.048 และที่มีค่าต่ำสุดคือจังหวัดลำพูน

สาขาโรงแรมและภัตตาคารสูงสุดในจังหวัดเชียงใหม่เท่ากับ 2.479 รองลงมาเป็นจังหวัดแม่ฮ่องสอนเท่ากับ 1.029 และนอกจากนี้ไม่มีจังหวัดใดมีค่าดัชนีในสาขานี้มากกว่า 1

ในตารางที่ 4-2 เป็นช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 9 ซึ่งมีค่าดัชนี LQ ตั้งแต่ 0.034-5.286 โดยสาขาที่มีค่าดัชนีสูงสุดเรียงตามลำดับ ได้แก่

สาขาการทำเหมืองแร่และย่อยหินของจังหวัดลำปางเท่ากับ 5.286 นอกจากนี้ไม่มีจังหวัดใดที่มีค่าดัชนีสูงกว่า 1 เลย

สาขาอุตสาหกรรม (การผลิต) ของจังหวัดลำพูนค่าดัชนี LQ เท่ากับ 3.388 และไม่มีจังหวัดใดมีค่าดัชนีสูงกว่า 1 เนื่องจากจังหวัดลำพูนเป็นที่ตั้งของนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ และมีโครงสร้างการผลิตเป็นสาขาอุตสาหกรรมเป็นสาขาหลัก

สาขาให้บริการชุมชน สังคม และบริการส่วนบุคคลอื่นๆจังหวัดแม่ฮ่องสอนเท่ากับ 2.905 รองลงมาได้แก่ จังหวัดพะเยา น่าน แพร่ และเชียงใหม่ มีค่าเท่ากับ 1.749 1.412 1.319 และ 1.063 ตามลำดับ จังหวัดที่ได้ต่ำที่สุดคือจังหวัดลำพูน

สาขาประมงจังหวัดเชียงรายเท่ากับ 2.861 และจังหวัดที่มีค่าดัชนีมากกว่า 1 เรียงตามลำดับดังนี้ จังหวัดพะเยา 1.805 น่าน 1.334 แม่ฮ่องสอน 1.254 ส่วนจังหวัดที่ได้ต่ำสุดคือจังหวัดลำพูน

สาขาโรงแรมและภัตตาคารจังหวัดเชียงใหม่ มีค่าดัชนีเท่ากับ 2.597 นอกจากนั้นไม่มีจังหวัดใดที่มีค่าดัชนีสูงกว่า 1 เลข และที่ต่ำที่สุดคือจังหวัดลำพูนมีค่าแค่ 0.034 เชียงใหม่ถือว่าเป็นประตูการค้าสู่สากล เป็นศูนย์กลางความเจริญของภาคเหนือ จึงเป็นเมืองที่มีผู้มาเยือนและท่องเที่ยวมากที่สุด ทำให้สาขาการโรงแรมและภัตตาคารทำรายได้สูง

จะเห็นได้ว่าจากแผนพัฒนาฯ 8 ถึงแผนพัฒนาฯ 9 สัดส่วนการผลิตมีค่าเพิ่มขึ้น ทั้งสาขาการทำเหมืองแร่และย่อยหิน สาขาอุตสาหกรรม (การผลิต) สาขาให้บริการชุมชน และสาขาโรงแรมและภัตตาคาร เป็นต้น

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 4-1 ค่าระดับความชำนาญ (Location Quotient) ของสาขาการผลิตรายจังหวัดเปรียบเทียบกับภาคเหนือตอนบน ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544)

สาขาการผลิต	เชียงราย	เชียงใหม่	น่าน	พะเยา	แพร่	แม่ฮ่องสอน	ลำปาง	ลำพูน	อันดับ
ภาคการเกษตร	1.608	0.967	1.589	1.796	1.189	1.673	0.631	0.447	
1.สาขาเกษตรกรรม การล่าสัตว์ และการป่าไม้	1.603	0.972	1.585	1.791	1.184	1.671	0.630	0.449	7
2.สาขาการประมง	1.875	0.744	1.825	2.056	1.430	1.778	0.662	0.373	6
ภาคนอกการเกษตร	0.912	1.005	0.914	0.884	0.973	0.902	1.054	1.080	
3.สาขาการทำเหมืองแร่และข่อยหิน	0.122	0.149	0.135	0.378	0.139	0.164	4.871	0.521	1
4.สาขาอุตสาหกรรม (การผลิต)	0.162	0.577	0.287	0.226	0.398	0.129	0.342	3.354	2
5.สาขาไฟฟ้า ก๊าซ และการประปา	0.988	1.183	0.672	0.759	0.890	0.617	1.364	0.675	15
6.สาขาการก่อสร้าง	0.966	1.459	1.360	0.818	1.018	0.917	1.052	0.259	14
7.สาขาการขนส่ง ขยายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ จักรยานยนต์ ของใช้ส่วนบุคคลและของใช้ครัวเรือน	1.435	1.010	1.317	1.404	1.474	1.135	0.980	0.379	13
8.สาขาโรงแรมและภัตตาคาร	0.935	2.479	0.208	0.257	0.377	1.029	0.214	0.034	5
9.สาขาการขนส่ง สถานที่เก็บสินค้า	1.288	1.504	0.823	0.774	1.105	0.938	0.882	0.242	12
10.สาขาตัวกลางทางการเงิน	1.267	1.363	0.990	0.916	1.117	0.683	0.990	0.325	16

ตารางที่ 4-1 (ต่อ)

สาขาการผลิต	เชียงราย	เชียงใหม่	น่าน	พะเยา	แพร่	แม่ฮ่องสอน	ลำปาง	ลำพูน	อันดับ
11.สาขาบริหารด้านอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่าและบริการทางธุรกิจ	1.579	1.053	1.313	1.444	1.333	1.465	0.800	0.355	10
12.สาขาบริหารราชการและการป้องกันประเทศ รวมทั้งการประกันสังคมภาคบังคับ	0.980	1.123	1.679	1.565	1.424	2.742	0.914	0.242	3
13.สาขาการศึกษา	1.135	1.225	1.644	1.323	1.420	1.500	0.795	0.308	9
14.สาขาบริการด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์	1.231	1.167	1.420	1.389	1.480	1.545	0.873	0.288	11
15.สาขาให้บริการชุมชน สังคม และบริการส่วนบุคคลอื่นๆ	1.048	0.935	1.700	1.595	1.469	2.510	0.820	0.555	4
16.สาขาถูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล	1.255	1.277	1.318	1.512	1.682	0.792	0.867	0.136	8

ตารางที่ 4-2 ค่าระดับความชำนาญ (Location Quotient) ของสาขาการผลิตรายจังหวัดเปรียบเทียบกับภาคเหนือตอนบน ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549)

สาขาการผลิต	เชียงราย	เชียงใหม่	น่าน	พะเยา	แพร่	แม่ฮ่องสอน	ลำปาง	ลำพูน	อันดับ
ภาคการเกษตร	1.739	0.889	1.654	1.904	1.138	1.917	0.602	0.407	
1.สาขาเกษตรกรรม การล่าสัตว์ และการป่าไม้	1.701	0.900	1.665	1.907	1.143	1.939	0.602	0.408	6
2.สาขาการประมง	2.861	0.545	1.334	1.805	0.996	1.251	0.617	0.391	4
ภาคนอกการเกษตร	0.886	0.017	0.899	0.861	0.979	0.859	1.061	1.091	
3.สาขาการทำเหมืองแร่และข่อยหิน	0.192	0.111	0.279	0.315	0.284	0.152	5.286	0.200	1
4.สาขาอุตสาหกรรม (การผลิต)	0.196	0.504	0.367	0.236	0.414	0.155	0.455	3.388	2
5.สาขาไฟฟ้า ก๊าซ และการประปา	0.921	1.178	0.692	0.719	0.840	0.606	1.243	0.842	16
6.สาขาการก่อสร้าง	0.932	1.415	1.302	0.823	1.467	1.163	0.813	0.379	12
7.สาขาการขนส่ง ขยายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ จักรยานยนต์ ของใช้ส่วนบุคคลและของใช้ครัวเรือน	1.364	1.130	1.018	1.272	1.394	1.004	0.961	0.387	14
8.สาขาโรงแรมและภัตตาคาร	0.808	2.597	0.205	0.190	0.276	0.621	0.179	0.034	5
9.สาขาการขนส่ง สถานที่เก็บสินค้า	1.244	1.465	0.996	0.893	1.094	1.106	0.786	0.286	13
10.สาขาตัวกลางทางการเงิน	1.286	1.296	1.165	1.137	1.346	0.706	0.821	0.349	15

ตารางที่ 4-2 (ต่อ)

สาขาการผลิต	เชียงราย	เชียงใหม่	น่าน	พะเยา	แพร่	แม่ฮ่องสอน	ลำปาง	ลำพูน	อันดับ
11.สาขาบริหารด้านอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่าและบริการทางธุรกิจ	1.529	1.076	1.303	1.374	1.262	1.539	0.787	0.368	11
12.สาขาบริหารราชการและการป้องกันประเทศ รวมทั้งการประกันสังคมภาคบังคับ	1.004	1.172	1.603	1.601	1.408	1.738	0.929	0.257	7
13.สาขาการศึกษา	1.183	1.174	1.664	1.246	1.453	1.339	0.832	0.330	8
14.สาขาบริการด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์	1.069	1.260	1.442	1.387	1.349	1.546	0.798	0.325	10
15.สาขาให้บริการชุมชน สังคม และบริการส่วนบุคคลอื่นๆ	0.835	1.063	1.412	1.749	1.319	2.905	0.676	0.631	3
16.สาขาถูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล	1.219	1.341	1.575	1.158	1.462	0.747	0.873	0.134	9

ตารางที่ 4-3 ค่าระดับความชำนาญ (Location Quotient) ของสาขาการผลิตของภาคเหนือตอนบน
เปรียบเทียบกับประเทศ

สาขาการผลิต	แผน 8	อันดับ	แผน 9	อันดับ
ภาคการเกษตร	1.259		1.327	
1.สาขาเกษตรกรรม การล่าสัตว์ และการป่าไม้	1.478	5	1.536	6
2.สาขาการประมง	0.146	16	0.263	16
ภาคนอกการเกษตร	0.971		0.963	
3.สาขาการทำเหมืองแร่และย่อยหิน	3.044	1	2.962	1
4.สาขาอุตสาหกรรม (การผลิต)	0.607	14	0.606	14
5.สาขาไฟฟ้า ก๊าซ และการประปา	0.832	11	0.947	10
6.สาขาการก่อสร้าง	1.419	6	1.333	8
7.สาขาการขายส่ง ขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ จักรยานยนต์ ของใช้ส่วนบุคคลและของใช้ครัวเรือน	1.140	9	0.979	9
8.สาขาโรงแรมและภัตตาคาร	0.790	12	0.868	12
9.สาขาการขนส่ง สถานที่เก็บสินค้า	0.762	13	0.885	11
10.สาขาตัวกลางทางการเงิน	1.067	10	0.824	13
11.สาขาบริหารด้านอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่าและบริการทางธุรกิจ	1.573	4	1.704	4
12.สาขาบริหารราชการและการป้องกันประเทศ รวมทั้งการประกันสังคมภาคบังคับ	1.389	7	1.594	5
13.สาขาการศึกษา	2.103	2	2.070	2
14.สาขาบริการด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์	1.834	3	2.028	3
15.สาขาให้บริการชุมชน สังคม และบริการส่วนบุคคลอื่นๆ	0.467	15	0.563	15
16.สาขาลูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล	1.296	8	1.385	7

การเปรียบเทียบสัดส่วนผลผลิตของแต่ละสาขาการผลิตของภาคเหนือตอนบนเทียบกับสัดส่วนผลผลิตในระดับประเทศ ดังตารางที่ 4.3 จะเห็นได้ว่าสาขาการผลิตในภาคเหนือตอนบนมีศักยภาพเป็นสาขาส่งออกมีทั้งหมด 10 สาขาในแผนพัฒนาฯ 8 และมี 8 สาขาในแผนพัฒนาฯ 9 โดยเมื่อพิจารณาในแผนพัฒนาฯ 8 และแผนพัฒนาฯ 9 นั้น มีอันดับที่ไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก โดยในแผนพัฒนาฯ 8 สาขาที่มีค่าดัชนีสูงสุดคือ สาขาการทำเหมืองแร่และข่อยหิน มีค่าดัชนีเท่ากับ 3.044 รองลงมาได้แก่ สาขาการศึกษา สาขาบริการด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์ สาขาบริหารด้านอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่าและบริการทางธุรกิจและสาขาเกษตรกรรม การล่าสัตว์ และป่าไม้ซึ่งมีค่าเท่ากับ 2.103 1.834 1.573 และ 1.478 ตามลำดับ และสาขาที่มีค่าดัชนีต่ำกว่า 1 นั้น ได้แก่ สาขาการประมง รองลงมาคือสาขาการให้บริการชุมชน สังคม และบริการส่วนบุคคลอื่นๆ สาขาอุตสาหกรรม (การผลิต) สาขาการขนส่ง สถานที่เก็บสินค้า สาขาโรงแรมและภัตตาคาร และสาขาไฟฟ้า ก๊าซ และการประปา ตามลำดับ

ส่วนแผนพัฒนาฯ 9 มีการเปลี่ยนแปลงในอันดับที่ 5 จากสาขาเกษตรกรรมในแผน 8 เป็นสาขาบริหารราชการและการป้องกันประเทศ รวมทั้งการประกันสังคมภาคบังคับ ซึ่งมีค่าเท่ากับ 2.962 2.070 2.028 1.704 และ 1.594 ตามลำดับ และสาขาที่มีค่าดัชนีต่ำสุดได้แก่ สาขาการประมง รองลงมาคือสาขาการให้บริการชุมชน สังคม และบริการส่วนบุคคลอื่นๆ เช่นเดียวกับแผน 8 มีค่าเท่ากับ 0.263 และ 0.563

ซึ่งภาคเหนือตอนบนจะมีลักษณะภูมิประเทศที่เหมาะสมสำหรับการทำเหมืองแร่มาก โดยเฉพาะในจังหวัดลำปาง ซึ่งจังหวัดลำปางเป็นจังหวัดสำคัญในการส่งออกในระดับประเทศ และภาคเหนือยังมีความพร้อมด้านโครงสร้างบริการพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม มีสถาบันการศึกษาระดับสูง สถาบันทางการแพทย์และสาธารณสุขที่มีมาตรฐาน ส่วนสาขาการผลิตที่มีค่าดัชนี LQ น้อยกว่า 1 นั้น ส่วนใหญ่ จะเป็นสาขาการผลิตด้านอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีระดับสูงและใช้วัตถุดิบจากภูมิภาคอื่นเป็นปัจจัยการผลิต ก็ได้แก่สาขาประมง สาขาให้บริการชุมชน สังคม และบริการส่วนบุคคลอื่นๆ และสาขาอุตสาหกรรม(การผลิต) สาขาการขนส่ง สถานที่เก็บสินค้า สาขาโรงแรมและภัตตาคาร และสาขาไฟฟ้า ก๊าซ และการประปา เป็นต้น

4.2 การวิเคราะห์ชิฟท์แชร์ (Shift Share Analysis)

ในการวิเคราะห์ Shift Share นั้น เราจะให้ความสนใจ Shift Component มากกว่า Share Component เนื่องจาก Shift Components ช่วยบอกได้ว่าสาขาการผลิตใดมีการเติบโตสูงกว่าการเติบโตโดยรวมของประเทศ ค่า Compositional Mix Growth (Proportionality Shift หรือ P-shift) ที่เป็นบวกหมายความว่า สาขาการผลิตที่พิจารณากำลังมีการขยายตัวในระดับประเทศ ค่าที่เป็นลบหมายความว่า สาขาการผลิตดังกล่าวกำลังเสื่อมหรือลดความสำคัญลง เมื่อพิจารณาในระดับประเทศ ส่วนค่า Competitive Position Growth (Differential Shift หรือ D-Shift) ที่เป็นบวกหมายความว่าสาขาการผลิต

ที่พิจารณาของจังหวัดมีความสามารถในการแข่งขัน (Competitiveness) สูงกว่าสาขาการผลิตเดียวกันของประเทศ ค่าที่เป็นลบหมายความว่า สาขาการผลิตที่พิจารณาของจังหวัดมีความสามารถในการแข่งขันน้อยกว่าสาขาการผลิตเดียวกันของประเทศ โดยช่วงเวลาในการพิจารณาความเปลี่ยนแปลงนั้นอยู่ระหว่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 – 9 รวมเป็นระยะเวลา 10 ปี

จากตาราง 4-4 แสดงค่า P-Shift และ D-Shift โดยเปรียบเทียบแต่ละสาขาการผลิตรายจังหวัดกับภาคเหนือตอนบน สรุปได้ว่า

สาขาการผลิตที่กำลังมีการขยายตัวในระดับภูมิภาคหรือมีค่า P-Shift เป็นบวก ในช่วงเวลาดังแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 8 – 9 มี 10 สาขา จากทั้งหมด 16 สาขา ได้แก่ สาขาประมง มีค่า P-Shift มากสุดคือ 0.851 สาขาให้บริการชุมชน สังคมและบริการส่วนบุคคลอื่นๆ 0.220 สาขาการขนส่ง สถานที่เก็บสินค้า 0.173 สาขาบริหารราชการและการป้องกันประเทศรวมทั้งการประกันสังคมภาคบังคับ 0.158 สาขาไฟฟ้า ก๊าซ และการประปา 0.149 สาขาบริการด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์ 0.113 สาขาโรงแรมและภัตตาคาร 0.105 สาขาบริหารด้านอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่าและบริการทางธุรกิจ 0.089 สาขาลูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล 0.073 และสาขาเกษตรกรรม การล่าสัตว์ และการป่าไม้ 0.042 ตามลำดับ ส่วนสาขาการผลิตที่กำลังเสื่อมลงในระดับภูมิภาคได้แก่ สาขาตัวกลางทางการเงิน สาขาการขายส่ง ขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ จักรยานยนต์ ของใช้ส่วนบุคคลและของใช้ครัวเรือน สาขาการก่อสร้าง เป็นต้น

สาขาการผลิตของจังหวัดที่มีความสามารถในการแข่งขันสูงกว่าสาขาการผลิตเดียวกันของภูมิภาค หรือมีค่า D-Shift เป็นบวกมากที่สุด 5 อันดับ ได้แก่ สาขาประมงของจังหวัดเชียงราย รองลงมาคือสาขาการทำเหมืองแร่และข่อยหิน และสาขาการก่อสร้างของจังหวัดแพร่ สาขาอุตสาหกรรม (การผลิต) จังหวัดลำปาง และสาขาไฟฟ้า ก๊าซและการประปาจังหวัดลำพูน

สาขาประมงค่า D-Shift มากสุดที่จังหวัดเชียงราย 1.127 และจังหวัดลำพูน 0.049 นอกจากนี้มีค่า D-Shift ติดลบคือความสามารถในการแข่งขันของจังหวัดต่ำกว่าของภาคเหนือตอนบน และที่น้อยที่สุด คือจังหวัดแพร่ -0.570

สาขาการทำเหมืองแร่และข่อยหิน ค่า D-Shift มากสุดที่จังหวัดแพร่เป็น 1.100 รองมาคือจังหวัดน่าน 1.057 เชียงราย 0.658 ลำปาง 0.074 และน้อยสุดคือจังหวัดลำพูน -0.649

สาขาการก่อสร้างค่า D-Shift มากสุดที่จังหวัดแพร่เป็น 0.456 รองมาเป็นจังหวัดลำพูน 0.437 แม่ฮ่องสอน 0.280 และน้อยที่สุดคือจังหวัดลำปาง -0.238

สาขาอุตสาหกรรม(การผลิต) มากที่สุดคือจังหวัดลำปางเท่ากับ 0.334 รองมาคือจังหวัดเชียงราย 0.270 น่าน 0.258 และน้อยสุดคือจังหวัดเชียงใหม่ -0.133

และสาขาไฟฟ้า ก๊าซและการประปาของจังหวัดลำพูนมีค่า D-Shift มากสุด 0.271 และจังหวัด
น่าน 0.002 นอกจากนั้นมีค่า D-Shift ตีลบและน้อยที่สุดคือจังหวัดลำปาง -0.122

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 4-4 แสดงค่า Compositional Mix Growth (P-Shift) และ Competitive Position Growth (D-Shift) โดยเปรียบเทียบแต่ละสาขาการผลิต
รายจังหวัดกับภาคเหนือตอนบน

สาขาการผลิต	D-Shift								P-Shift
	เชียงราย	เชียงใหม่	น่าน	พะเยา	แพร่	แม่ฮ่องสอน	ลำปาง	ลำพูน	
ภาคการเกษตร	0.140	-0.089	0.014	0.088	-0.038	0.176	-0.064	-0.121	0.058
1.สาขาเกษตรกรรม การล่าสัตว์ และการป่าไม้	0.115	-0.080	0.025	0.092	-0.029	0.190	-0.063	-0.121	0.042
2.สาขาการประมง	1.127	-0.509	-0.554	-0.204	-0.570	-0.557	-0.154	0.049	0.851
ภาคนอกการเกษตร	0.012	0.015	-0.046	-0.010	0.016	-0.042	-0.006	-0.011	-0.008
3.สาขาการทำเหมืองแร่และข่อยหิน	0.658	-0.260	1.057	-0.158	1.100	-0.069	0.074	-0.649	-0.029
4.สาขาอุตสาหกรรม (การผลิต)	0.270	-0.133	0.258	0.067	0.054	0.221	0.334	-0.011	-0.002
5.สาขาไฟฟ้า ก๊าซ และการประปา	-0.037	-0.002	0.002	-0.044	-0.058	-0.012	-0.122	0.271	0.149
6.สาขาการก่อสร้าง	0.003	-0.028	-0.069	0.025	0.456	0.280	-0.238	0.437	-0.065
7.สาขาการขายส่ง ขายปลีก การซ่อมแซม ยานยนต์ จักรยานยนต์ ของใช้ส่วนบุคคลและ ของใช้ครัวเรือน	-0.010	0.110	-0.227	-0.071	-0.041	-0.098	-0.029	0.000	-0.151
8.สาขาโรงแรมและภัตตาคาร	-0.118	0.058	-0.050	-0.289	-0.308	-0.458	-0.206	-0.008	0.105
9.สาขาการขนส่ง สถานที่เก็บสินค้า	0.006	-0.030	0.221	0.214	-0.001	0.236	-0.149	0.196	0.173
10.สาขาตัวกลางทางการเงิน	0.046	-0.039	0.120	0.217	0.178	0.036	-0.149	0.042	-0.243

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

สาขาการผลิต	D-Shift								P-Shift
	เชียงราย	เชียงใหม่	น่าน	พะเยา	แพร่	แม่ฮ่องสอน	ลำปาง	ลำพูน	
11.สาขาบริหารด้านอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่าและบริการทางธุรกิจ	0.009	0.027	-0.039	-0.037	-0.052	0.069	-0.034	0.016	0.089
12.สาขาบริหารราชการและการป้องกันประเทศ รวมทั้งการประกันสังคมภาคบังคับ	0.080	0.055	-0.087	0.050	-0.003	-0.441	0.004	0.051	0.158
13.สาขาการศึกษา	0.089	-0.042	-0.016	-0.043	0.034	-0.104	0.035	0.055	-0.017
14.สาขาบริการด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์	-0.114	0.097	-0.014	0.018	-0.095	0.012	-0.115	0.124	0.113
15.สาขาให้บริการชุมชน สังคม และบริการส่วนบุคคลอื่นๆ	-0.220	0.179	-0.247	0.149	-0.121	0.216	-0.241	0.147	0.220
16.สาขาถูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล	0.012	0.060	-0.185	-0.251	-0.140	-0.056	-0.006	-0.032	0.073

ตารางที่ 4-5 แสดงค่า Compositional Mix Growth (P-Shift) และ Competitive Position Growth (D-Shift) โดยเปรียบเทียบแต่ละสาขาการผลิตของภาคเหนือตอนบนกับประเทศ

สาขาการผลิต	P-Shift	D-Shift
ภาคการเกษตร	-0.064	-0.050
1.สาขาเกษตรกรรม การล่าสัตว์ และการป่าไม้	-0.059	-0.070
2.สาขาการประมง	-0.086	0.765
ภาคนอกการเกษตร	0.007	-0.187
3.สาขาการทำเหมืองแร่และขุดหิน	0.098	-0.299
4.สาขาอุตสาหกรรม (การผลิต)	0.112	-0.286
5.สาขาไฟฟ้า ก๊าซ และการประปา	0.083	-0.106
6.สาขาการก่อสร้าง	-0.300	0.064
7.สาขาการขนส่ง ขยายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ จักรยานยนต์ ของใช้ส่วนบุคคลและของใช้ครัวเรือน	-0.138	-0.184
8.สาขาโรงแรมและภัตตาคาร	-0.020	-0.046
9.สาขาการขนส่ง สถานที่เก็บสินค้า	0.064	-0.063
10.สาขาตัวกลางทางการเงิน	-0.218	-0.197
11.สาขาบริหารด้านอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่าและ บริการทางธุรกิจ	-0.021	-0.061
12.สาขาบริหารราชการและการป้องกันประเทศ รวมทั้ง การประกันสังคมภาคบังคับ	-0.039	0.025
13.สาขาการศึกษา	-0.105	-0.084
14.สาขาบริการด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์	-0.077	0.018
15.สาขาให้บริการชุมชน สังคม และบริการส่วนบุคคล อื่นๆ	0.197	-0.148
16.สาขาถูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล	-0.177	0.078

จากตาราง 4-5 แสดงการเปรียบเทียบค่า P-Shift และ D-Shift ของแต่ละสาขาการผลิตของภาคเหนือตอนบนกับประเทศ หากพิจารณาตามภาคการเกษตรและนอกการเกษตรจะได้ว่า

ภาคการเกษตร การเปลี่ยนแปลงของสาขาการผลิตในภาคนี้กำลังหดตัวหรือลดความสำคัญลง เมื่อเทียบกับการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจของประเทศโดยรวม เนื่องจากทั้งสาขาเกษตรกรรม การล่าสัตว์ และการป่าไม้และสาขาการประมงมีค่า P-Shift ติดลบ โดยมีค่าเท่ากับ -0.059 และ -0.086 แต่ถ้าพิจารณาในความสามารถในการแข่งขันของภาคเหนือตอนบน เทียบกับความสามารถในการแข่งขันของประเทศในสาขาเดียวกันนั้น สาขาประมงของภาคเหนือตอนบนนี้ถือว่ามีความสามารถในการแข่งขันมากกว่าสาขาประมงของประเทศ เนื่องจากค่า D-Shift ในสาขาประมงเท่ากับ 0.765

ภาคนอกการเกษตร สาขาการผลิตในภาคนอกการเกษตรที่มีการขยายตัวเมื่อเทียบกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจในประเทศ ได้แก่ สาขาให้บริการชุมชน สังคม และบริการส่วนบุคคลอื่นๆ สาขาอุตสาหกรรม (การผลิต) สาขาการทำเหมืองแร่และข่อยหิน สาขาไฟฟ้า ก๊าซ และการประปา และสาขาการขนส่ง สถานที่เก็บสินค้า ซึ่งมีค่า P-Shift ดังนี้ 0.197 0.112 0.098 0.083 และ 0.064 ตามลำดับ นอกจากนี้เป็นสาขาที่กำลังเสื่อมความสำคัญลงเมื่อเทียบกับการขยายตัวทางเศรษฐกิจในระดับประเทศ และสาขาที่มีค่า P-Shift น้อยที่สุดคือ สาขาการก่อสร้างมีค่า -0.300

เมื่อพิจารณาความสามารถในการแข่งขันของภาคเหนือตอนบนเทียบกับความสามารถในการแข่งขันของสาขาเดียวกันของประเทศโดยรวม มีความสามารถน้อยกว่าประเทศ ถ้าแยกตามสาขาจะพบว่า สาขาการผลิตที่ยังมีความสามารถสูงกว่าประเทศมี 5 สาขา โดยมีค่า D-Shift เรียงตามลำดับดังนี้ สาขาประมง 0.765 สาขาการก่อสร้าง 0.064 สาขาบริหารราชการและการป้องกันประเทศ รวมทั้งการประกันสังคมภาคบังคับ 0.025 สาขาบริการด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์ 0.018 และสาขาถูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล 0.078 และจะเห็นได้ว่าไม่พบสาขาการผลิตที่มีอัตราการเจริญเติบโตของในสาขาสูงกว่าอัตราการเติบโตของประเทศ โดยที่สาขาการผลิตนั้นกำลังมีการขยายตัวเลย นั่นคือ ไม่มีค่า P-Shift และ D-Shift ที่เป็นบวกเลย

4.3 การแบ่งกลุ่มย่อยตามศักยภาพและประสิทธิภาพในการพัฒนา โดยใช้เทคนิค BCG Model

เมื่อนำผลการคำนวณค่าระดับความชำนาญ (Location Quotient) และ Competitive Position Growth (D-Shift) ของแต่ละสาขาการผลิต มาวิเคราะห์เศรษฐกิจหลักในสาขาที่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของแต่ละจังหวัดและของภาคเหนือตอนบน มากำหนดตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ โดยใช้เทคนิค BCG Model ได้ดังนี้

กลุ่มที่เป็นดาวดวงเด่น (Star) เป็นฐานที่มีส่วนครองตลาดสูง สาขาการผลิตมีการขยายตัวสูง หมายถึงมีศักยภาพด้านกำไร และการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วมักจะมีเงินทุนพอที่จะทำธุรกิจได้อย่างยั่งยืน สาขาการผลิตที่อยู่ในฐานนี้ควรมุ่งเติบโตต่อไปได้

กลุ่มที่มีปัญหา (Question Mark) เป็นฐานที่มีส่วนครองตลาดต่ำ ธุรกิจขยายตัวสูง คือ มีการแข่งขันสูง มีความเสี่ยงในการขาดทุนสูง มีกระแสเงินสดค่อนข้างน้อย ธุรกิจต้องการเงินทุนเพื่อการเจริญเติบโตต่อไป เนื่องจากส่วนครองตลาดต่ำ สร้างรายได้เงินสดต่ำ

กลุ่มที่กำลังทำเงิน (Cash Cow) เป็นฐานที่มีส่วนครองตลาดสูง ธุรกิจขยายตัวต่ำ หมายถึงธุรกิจมีการสร้างรายได้เงินสดสูง เนื่องจากมีส่วนครองตลาดสูงอยู่แล้ว จึงไม่จำเป็นต้องลงทุนด้านการตลาดสูง การแข่งขันไม่สูงเสถียรภาพของรายได้และกำไรมั่นคง

กลุ่มที่กำลังตกต่ำ (Dog) เป็นฐานที่มีส่วนครองตลาดต่ำ, ธุรกิจขยายตัวต่ำ จึงควรลดการลงทุนหรือถอนตัว แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อธุรกิจตกอยู่ในช่วงนี้ ต้องวางแผนการตลาดอย่างรัดกุม เน้นเจาะตลาดเฉพาะ และหาทางฟื้นฟูเข้าสู่การเป็นผลิตภัณฑ์ที่สามารถแข่งขันได้

4.3.1 การแบ่งกลุ่มของสาขาการผลิตในแต่ละจังหวัดตามศักยภาพและประสิทธิภาพในการพัฒนา เมื่อเทียบกับภาคเหนือตอนบน

ผลการคำนวณการวัดค่าระดับความชำนาญ (Location Quotient) ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 และ Competitive Position Growth (D-Shift) ของแต่ละสาขาการผลิตรายจังหวัดเปรียบเทียบกับภาคเหนือตอนบน แบ่งเป็นกลุ่มตามศักยภาพและประสิทธิภาพในการพัฒนา ดังแสดงต่อไปนี้

ตารางที่ 4-6 กลุ่มของสาขาการผลิตตามศักยภาพและประสิทธิภาพในการพัฒนาของจังหวัดเชียงรายเมื่อเทียบกับภาคเหนือตอนบน

กลุ่ม	สาขาการผลิต	D-Shift	LQ
Star	1.สาขาเกษตรกรรม การล่าสัตว์ และการป่าไม้	0.115	1.701
	2.สาขาการประมง	1.127	2.861
	9.สาขาการขนส่ง สถานที่เก็บสินค้า	0.006	1.244
	10.สาขาตัวกลางทางการเงิน	0.046	1.286
	11.สาขาบริหารด้านอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่าและบริการทางธุรกิจ	0.009	1.529
	12.สาขาบริหารราชการและการป้องกันประเทศ รวมทั้งการประกันสังคมภาคบังคับ	0.080	1.004
	13.สาขาการศึกษา	0.089	1.183
Cash cow	16.สาขาลูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล	0.012	1.219
	7.สาขาการขายส่ง ขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ จักรยานยนต์ ของใช้ส่วนบุคคลและของใช้ครัวเรือน	-0.010	1.364
Question Mark	14.สาขาบริการด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์	-0.114	1.069
	3.สาขาการทำเหมืองแร่และขุดหิน	0.658	0.192
	4.สาขาอุตสาหกรรม (การผลิต)	0.270	0.196
Dog	6.สาขาการก่อสร้าง	0.003	0.932
	5.สาขาไฟฟ้า ก๊าซ และการประปา	-0.037	0.921
	8.สาขาโรงแรมและภัตตาคาร	-0.118	0.808
	15.สาขาให้บริการชุมชน สังคม และบริการส่วนบุคคลอื่นๆ	-0.220	0.835

ตารางที่ 4-7 กลุ่มของสาขาการผลิตตามศักยภาพและประสิทธิภาพในการพัฒนาของจังหวัดเชียงใหม่เมื่อเทียบกับภาคเหนือตอนบน

กลุ่ม	สาขาการผลิต	D-Shift	LQ
Star	7.สาขาการขนส่ง ขนปศุสัตว์ การซ่อมแซมยานยนต์ จักรยานยนต์ ของใช้ส่วนบุคคลและของใช้ครัวเรือน	0.110	1.130
	8.สาขาโรงแรมและภัตตาคาร	0.058	2.597
	11.สาขาบริหารด้านอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่าและบริการทางธุรกิจ	0.027	1.076
	12.สาขาบริหารราชการและการป้องกันประเทศ รวมทั้งการประกันสังคมภาคบังคับ	0.055	1.172
	14.สาขาบริการด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์	-0.097	1.260
	15.สาขาให้บริการชุมชน สังคม และบริการส่วนบุคคลอื่นๆ	0.179	1.063
	16.สาขาลูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล	0.060	1.341
Cash cow	5.สาขาไฟฟ้า ก๊าซ และการประปา	-0.002	1.178
	6.สาขาการก่อสร้าง	-0.028	1.415
	9.สาขาการขนส่ง สถานที่เก็บสินค้า	-0.030	1.465
	10.สาขาตัวกลางทางการเงิน	-0.039	1.296
	13.สาขาการศึกษา	-0.042	1.174
Question Mark	-		
Dog	1.สาขาเกษตรกรรม การล่าสัตว์ และการป่าไม้	-0.080	0.900
	2.สาขาการประมง	-0.509	0.545
	3.สาขาการทำเหมืองแร่และข่อยหิน	-0.260	0.111
	4.สาขาอุตสาหกรรม (การผลิต)	-0.133	0.504

ตารางที่ 4-8 กลุ่มของสาขาการผลิตตามศักยภาพและประสิทธิภาพในการพัฒนาของจังหวัดน่านเมื่อเทียบกับภาคเหนือตอนบน

กลุ่ม	สาขาการผลิต	D-Shift	LQ
Star	1.สาขาเกษตรกรรม การล่าสัตว์ และการป่าไม้	0.025	1.665
	10.สาขาตัวกลางทางการเงิน	0.120	1.165
	16.สาขาลูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล	0.185	1.575
Cash cow	2.สาขาการประมง	-0.554	1.334
	6.สาขาการก่อสร้าง	-0.069	1.302
	7.สาขาการขายส่ง ขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ จักรยานยนต์ ของใช้ส่วนบุคคลและของใช้ครัวเรือน	-0.227	1.018
	11.สาขาบริหารด้านอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่าและบริการทางธุรกิจ	-0.039	1.303
	12.สาขาบริหารราชการและการป้องกันประเทศ รวมทั้งการประกันสังคมภาคบังคับ	-0.087	1.603
	13.สาขาการศึกษา	-0.016	1.664
	14.สาขาบริการด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์	-0.014	1.442
Question Mark	15.สาขาให้บริการชุมชน สังคม และบริการส่วนบุคคลอื่นๆ	-0.247	1.412
	3.สาขาการทำเหมืองแร่และข่อยหิน	1.057	0.279
	4.สาขาอุตสาหกรรม (การผลิต)	0.258	0.367
	5.สาขาไฟฟ้า ก๊าซ และการประปา	-0.002	0.692
Dog	9.สาขาการขนส่ง สถานที่เก็บสินค้า	0.221	0.996
	8.สาขาโรงแรมและภัตตาคาร	-0.050	0.205

ตารางที่ 4-9 กลุ่มของสาขาการผลิตตามศักยภาพและประสิทธิภาพในการพัฒนาของจังหวัดพะเยาเมื่อเทียบกับภาคเหนือตอนบน

กลุ่ม	สาขาการผลิต	D-Shift	LQ
Star	1.สาขาเกษตรกรรม การล่าสัตว์ และการป่าไม้	0.092	1.907
	10.สาขาตัวกลางทางการเงิน	0.217	1.137
	12.สาขาบริหารราชการและการป้องกันประเทศ รวมทั้งการประกันสังคมภาคบังคับ	0.050	1.601
	14.สาขาบริการด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์	0.018	1.387
	15.สาขาให้บริการชุมชน สังคม และบริการส่วนบุคคลอื่นๆ	0.149	1.749
Cash cow	2.สาขาการประมง	-0.204	1.805
	7.สาขาการขายส่ง ขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ จักรยานยนต์ ของใช้ส่วนบุคคลและของใช้ครัวเรือน	-0.071	1.272
	11.สาขาบริหารด้านอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่าและบริการทางธุรกิจ	-0.037	1.374
	13.สาขาการศึกษา	-0.043	1.246
	16.สาขาลูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล	-0.251	1.158
Question Mark	4.สาขาอุตสาหกรรม (การผลิต)	0.067	0.236
	6.สาขาการก่อสร้าง	0.025	0.823
	9.สาขาการขนส่ง สถานที่เก็บสินค้า	0.214	0.893
Dog	3.สาขาการทำเหมืองแร่และขอยหิน	-0.158	0.315
	5.สาขาไฟฟ้า ก๊าซ และการประปา	-0.044	0.719
	8.สาขาโรงแรมและภัตตาคาร	-0.289	0.190

ตารางที่ 4-10 กลุ่มของสาขาการผลิตตามศักยภาพและประสิทธิภาพในการพัฒนาของจังหวัดแพร่เมื่อเทียบกับภาคเหนือตอนบน

กลุ่ม	สาขาการผลิต	D-Shift	LQ
Star	6.สาขาการก่อสร้าง	0.456	1.467
	10.สาขาตัวกลางทางการเงิน	0.178	1.346
	13.สาขาการศึกษา	0.034	1.453
Cash cow	1.สาขาเกษตรกรรม การล่าสัตว์ และการป่าไม้	-0.029	1.143
	7.สาขาการขายส่ง ขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ จักรยานยนต์ ของใช้ส่วนบุคคลและของใช้ครัวเรือน	-0.041	1.394
	9.สาขาการขนส่ง สถานที่เก็บสินค้า	-0.001	1.094
	11.สาขาบริหารด้านอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่าและบริการทางธุรกิจ	-0.052	1.262
	12.สาขาบริหารราชการและการป้องกันประเทศ รวมทั้งการประกันสังคมภาคบังคับ	-0.003	1.408
	14.สาขาบริการด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์	-0.095	1.349
	15.สาขาให้บริการชุมชน สังคม และบริการส่วนบุคคลอื่นๆ	-0.121	1.319
16.สาขาถูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล	-0.140	1.462	
Question Mark	3.สาขาการทำเหมืองแร่และขอยหิน	1.100	0.284
	4.สาขาอุตสาหกรรม (การผลิต)	0.054	0.414
Dog	2.สาขาการประมง	-0.570	0.996
	5.สาขาไฟฟ้า ก๊าซ และการประปา	-0.058	0.840
	8.สาขาโรงแรมและภัตตาคาร	-0.308	0.276

ตารางที่ 4-11 กลุ่มของสาขาการผลิตตามศักยภาพและประสิทธิภาพในการพัฒนาของจังหวัดแม่ฮ่องสอนเมื่อเทียบกับภาคเหนือตอนบน

กลุ่ม	สาขาการผลิต	D-Shift	LQ
Star	1.สาขาเกษตรกรรม การล่าสัตว์ และการป่าไม้	0.190	1.939
	6.สาขาการก่อสร้าง	0.280	1.163
	9.สาขาการขนส่ง สถานที่เก็บสินค้า	0.236	1.106
	11.สาขาบริหารด้านอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่าและบริการทางธุรกิจ	0.069	1.539
	14.สาขาบริการด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์	0.012	1.546
	15.สาขาให้บริการชุมชน สังคม และบริการส่วนบุคคลอื่นๆ	0.216	2.905
Cash cow	2.สาขาการประมง	-0.557	1.251
	7.สาขาการขายส่ง ขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ จักรยานยนต์ ของใช้ส่วนบุคคลและของใช้ครัวเรือน	-0.098	1.004
	12.สาขาบริหารราชการและการป้องกันประเทศ รวมทั้งการประกันสังคมภาคบังคับ	-0.441	1.738
	13.สาขาการศึกษา	-0.104	1.339
Question Mark	4.สาขาอุตสาหกรรม (การผลิต)	0.221	0.155
	10.สาขาตัวกลางทางการเงิน	0.036	0.706
Dog	3.สาขาการทำเหมืองแร่และขอยหิน	-0.069	0.152
	5.สาขาไฟฟ้า ก๊าซ และการประปา	-0.012	0.606
	8.สาขาโรงแรมและภัตตาคาร	-0.458	0.621
	16.สาขาลูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล	-0.056	0.747

ตารางที่ 4-12 กลุ่มของสาขาการผลิตตามศักยภาพและประสิทธิภาพในการพัฒนาของจังหวัดลำปางเมื่อเทียบกับภาคเหนือตอนบน

กลุ่ม	สาขาการผลิต	D-Shift	LQ
Star	3.สาขาการทำเหมืองแร่และข่อยหิน	0.074	5.286
Cash cow	5.สาขาไฟฟ้า ก๊าซ และการประปา	-0.122	1.243
Question Mark	4.สาขาอุตสาหกรรม (การผลิต)	0.334	0.455
	12.สาขาบริหารราชการและการป้องกันประเทศ รวมทั้งการประกันสังคมภาคบังคับ	0.004	0.929
	13.สาขาการศึกษา	0.035	0.832
Dog	1.สาขาเกษตรกรรม การล่าสัตว์ และการป่าไม้	-0.063	0.602
	2.สาขาการประมง	-0.154	0.617
	6.สาขาการก่อสร้าง	-0.238	0.813
	7.สาขาการขายส่ง ขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ จักรยานยนต์ ของใช้ส่วนบุคคลและของใช้ครัวเรือน	-0.029	0.961
	8.สาขาโรงแรมและภัตตาคาร	-0.206	0.179
	9.สาขาการขนส่ง สถานที่เก็บสินค้า	-0.149	0.786
	10.สาขาตัวกลางทางการเงิน	-0.149	0.821
	11.สาขาบริหารด้านอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่าและบริการทางธุรกิจ	-0.034	0.787
	14.สาขาบริการด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์	-0.115	0.798
	15.สาขาให้บริการชุมชน สังคม และบริการส่วนบุคคลอื่นๆ	-0.241	0.676
	16.สาขาลูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล	-0.006	0.873

ตารางที่ 4-13 กลุ่มของสาขาการผลิตตามศักยภาพและประสิทธิภาพในการพัฒนาของจังหวัดลำพูนเมื่อเทียบกับภาคเหนือตอนบน

กลุ่ม	สาขาการผลิต	D-Shift	LQ
Star	-		
Cash cow	4.สาขาอุตสาหกรรม (การผลิต)	-0.011	3.388
Question Mark	2.สาขาการประมง	0.049	0.391
	5.สาขาไฟฟ้า ก๊าซ และการประปา	0.271	0.842
	6.สาขาการก่อสร้าง	0.437	0.379
	9.สาขาการขนส่ง สถานที่เก็บสินค้า	0.196	0.286
	10.สาขาตัวกลางทางการเงิน	0.042	0.349
	11.สาขาบริหารด้านอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่าและบริการทางธุรกิจ	0.016	0.368
	12.สาขาบริหารราชการและการป้องกันประเทศ รวมทั้งการประกันสังคมภาคบังคับ	0.051	0.257
	13.สาขาการศึกษา	0.055	0.330
	14.สาขาบริการด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์	0.124	0.325
	15.สาขาให้บริการชุมชน สังคม และบริการส่วนบุคคลอื่นๆ	0.147	0.631
Dog	1.สาขาเกษตรกรรม การล่าสัตว์ และการป่าไม้	-0.121	0.408
	3.สาขาการทำเหมืองแร่และข่อยหิน	-0.649	0.200
	7.สาขาการขายส่ง ขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ จักรยานยนต์ ของใช้ส่วนบุคคลและของใช้ครัวเรือน	0.000	0.387
	8.สาขาโรงแรมและภัตตาคาร	-0.008	0.034
	16.สาขาถูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล	-0.032	0.134

จากผลการวิเคราะห์โดยใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์นั้น สามารถสรุปจำแนกออกเป็นรายจังหวัดได้ดังนี้

จังหวัดเชียงราย เป็นจังหวัดที่มีจุดเด่นทางด้านการค้าทางบกและทางน้ำ โดยมียุทธศาสตร์ที่จะพัฒนาให้เป็นประตูการค้าสู่ลาว พม่า และจีนตอนใต้ ทำให้สาขาการขนส่งและสาขาประมงอยู่ในกลุ่ม Star และในสาขาการขายส่ง ขายปลีก จัดอยู่ในกลุ่ม Cash Cow คือ มีอัตราส่วนครองตลาดสูง อัตราการเจริญเติบโตและความสามารถในการแข่งขันต่ำโดยเปรียบเทียบกับภาคเหนือตอนบน

จังหวัดเชียงใหม่ เป็นศูนย์กลางความเจริญของภาคเหนือตอนบน ซึ่งมีศักยภาพทางด้านเกษตรกรรม การค้า และการท่องเที่ยว ทำให้สาขาโรงแรมและภัตตาคาร สาขาการขายส่งขายปลีก ตลอดจนสาขาบริการด้านอสังหาริมทรัพย์จัดอยู่ในกลุ่ม Star คือ เป็นสาขาการผลิตที่มีอัตราส่วนครองตลาดสูง มีอัตราการเจริญเติบโตรวมทั้งความสามารถในการแข่งขันสูง อาจเนื่องมาจากศักยภาพของเชียงใหม่ที่มีทั้งความสวยงามทางธรรมชาติ ประเพณีวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ มิตรไมตรีของคนท้องถิ่น ตลอดจนความพร้อมด้านสิ่งสาธารณูปโภค ทำให้นักลงทุนมุ่งที่จะเข้ามาสร้างฐานธุรกิจที่นี้ ส่วนสาขาเกษตรกรรม ซึ่งถือได้ว่าเป็นสาขาการผลิตหลักของเชียงใหม่จัดอยู่ในกลุ่ม Dog คือ เป็นสาขาการผลิตที่มีอัตราส่วนครองตลาดต่ำ และอัตราการเจริญเติบโตต่ำ เหตุที่การวิเคราะห์เป็นเช่นนี้เนื่องจากเราได้วิเคราะห์โดยเปรียบเทียบกับภาคเหนือตอนบน เมื่อมองในภาพรวมแล้วจะเห็นว่าเกษตรกรรมในจังหวัดเชียงใหม่นั้นเป็นตัวสร้างรายได้ให้กับภาคเหนือตอนบนเพียงเล็กน้อย

จังหวัดแม่ฮ่องสอน และจังหวัดน่าน เป็นเมืองที่มีเอกลักษณ์ ภูมิประเทศมีลักษณะเป็นภูเขาและป่าไม้ โดยเฉพาะจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีศักยภาพที่โดดเด่นแตกต่างจากจังหวัดอื่นๆ เช่น มีภูมิประเทศที่เป็นภูเขาและธรรมชาติที่สวยงาม ประเพณีวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวไทยภูเขา และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ทำให้ทั้งสองจังหวัดมีกิจกรรมการผลิตหลัก คือ เกษตรกรรม ซึ่งจัดอยู่ในกลุ่ม Star อีกทั้ง จังหวัดแม่ฮ่องสอนยังมีสาขาเกษตรกรรมที่มีศักยภาพในการแข่งขันสูง เนื่องจากมีอัตราการเติบโตของสาขาสูงกว่าอัตราการเติบโตของสาขานี้ในระดับประเทศ

จังหวัดพะเยา มีศักยภาพในการแข่งขันทางด้านเกษตรกรรมสูง และเป็นแหล่งประมงน้ำจืดที่สำคัญ สำหรับสาขาประมงจัดอยู่มีอัตราส่วนครองตลาดสูง แต่มีอัตราการเจริญเติบโตและความสามารถในการแข่งขันต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับภาคเหนือตอนบน

จังหวัดลำปาง เป็นฐานอุตสาหกรรมและเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมเซรามิก ทำให้สาขาเหมืองแร่และข่อยหินเป็นกิจกรรมการผลิตหลักของจังหวัดลำปาง จัดอยู่ในกลุ่ม Star นอกจากนี้สาขานี้ถือว่าลำปางมีศักยภาพในการแข่งขันสูง เนื่องจากมีค่า P-Shift และ D-Shift เป็นบวกทั้งคู่ อีกทั้งยังมีค่า D-Shift สูงกว่า P-Shift คือมีอัตราการเติบโตของสาขาเหมืองแร่และข่อยหินของจังหวัดสูงกว่า อัตราการเติบโตของประเทศ สำหรับสาขาไฟฟ้า ก๊าซ และประปาที่อยู่ในกลุ่ม Cash cow มีอัตราส่วนครองตลาด

สูง เนื่องจากจังหวัดลำปางก็มีโรงไฟฟ้าแม่เมาะ ซึ่งเป็นแหล่งผลิตพลังงานไฟฟ้าขนาดใหญ่ในภาคเหนือ ทำให้นำพาความเจริญเข้ามาสู่ท้องถิ่นของคนในภาคเหนือ

จังหวัดลำพูน มีศักยภาพทางด้านอุตสาหกรรมการผลิต โดยเฉพาะอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการส่งออก ซึ่งเห็นได้จากมีนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือตั้งอยู่ในจังหวัดนี้ จากผลการวิเคราะห์จะพบว่า สาขาอุตสาหกรรมการผลิต ที่เป็นกิจกรรมการผลิตหลักของจังหวัดจัดอยู่ในกลุ่ม Cash cow ถือเป็นกิจกรรมที่มีอัตราส่วนครองตลาดสูง แต่อัตราการเจริญเติบโต รวมทั้งมีความสามารถในการแข่งขันต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับภาคเหนือตอนบน

4.3.2. การแบ่งกลุ่มของสาขาการผลิตของภาคเหนือตอนบน ตามศักยภาพและประสิทธิภาพในการพัฒนา เมื่อเทียบกับสาขาการผลิตเดียวกันในระดับประเทศ

ผลการคำนวณการวัดระดับค่าความชำนาญในสาขา (Location Quotient) ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 และ Competitive Position Growth (D-Shift) ของแต่ละสาขาการผลิตในภาคเหนือตอนบน เทียบกับประเทศ แบ่งเป็นกลุ่มตามศักยภาพและประสิทธิภาพในการพัฒนา ดังแสดงต่อไปนี้

กลุ่มที่เป็นดาวดวงเด่นของภาคเหนือตอนบน คือมีศักยภาพในการพัฒนาสูงสุดทั้งความสามารถในการแข่งขันและ ความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบในการผลิตของสาขาที่มากกว่าประเทศ ได้แก่ สาขาการก่อสร้าง สาขาบริหารราชการและการป้องกันประเทศ รวมทั้งการประกันสังคมภาคบังคับ สาขาบริการด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์ และสาขาลูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล

กลุ่มที่กำลังมีปัญหาของภาคเหนือตอนบน คือมีความสามารถในการแข่งขันสูง แต่มีความชำนาญในการผลิตน้อยกว่าประเทศ ได้แก่ สาขาการประมง

กลุ่มที่เป็นสาขาทำเงินของภาคเหนือตอนบน คือ แม้จะมีความสามารถในการแข่งขันน้อยกว่าประเทศ แต่มีความชำนาญในการผลิตมากกว่าประเทศ ได้แก่ สาขาเกษตรกรรม การล่าสัตว์ และการป่าไม้ สาขาการทำเหมืองแร่และยอหิน สาขาบริหารด้านอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่าและบริการทางธุรกิจ และสาขาการศึกษา

กลุ่มที่กำลังตกต่ำของภาคเหนือตอนบน คือ ทั้งความสามารถในการแข่งขันและความชำนาญในการผลิตน้อยกว่าประเทศมี 7 สาขา ได้แก่ สาขาอุตสาหกรรม (การผลิต) สาขาไฟฟ้า ก๊าซ และการประปา สาขาการขนส่ง ขยายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ จักรยานยนต์ ของใช้ส่วนบุคคลและของใช้ครัวเรือน สาขาโรงแรมและภัตตาคาร สาขาการขนส่ง สถานที่เก็บสินค้า สาขาตัวกลางทางการเงิน และสาขาให้บริการชุมชน สังคม และบริการส่วนบุคคลอื่นๆ

ตารางที่ 4-14 กลุ่มของสาขาการผลิตตามศักยภาพและประสิทธิภาพในการพัฒนาของภาคเหนือตอนบนเทียบกับประเทศ

กลุ่ม	สาขาการผลิต	D-Shift	LQ
Star	6.สาขาการก่อสร้าง	0.064	1.333
	12.สาขาบริหารราชการและการป้องกันประเทศ รวมทั้งการประกันสังคมภาคบังคับ	0.025	1.594
	14.สาขาบริการด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์	0.018	2.028
	16.สาขาถูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล	0.078	1.385
Cash cow	1.สาขาเกษตรกรรม การล่าสัตว์ และการป่าไม้	-0.070	1.536
	3.สาขาการทำเหมืองแร่และขอยหิน	-0.299	2.962
	11.สาขาบริหารด้านอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่าและบริการทางธุรกิจ	-0.061	1.704
	13.สาขาการศึกษา	-0.084	2.070
Question Mark	2.สาขาการประมง	0.765	0.263
Dog	4.สาขาอุตสาหกรรม (การผลิต)	-0.286	0.606
	5.สาขาไฟฟ้า ก๊าซ และการประปา	-0.106	0.947
	7.สาขาการขายส่ง ขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ จักรยานยนต์ ของใช้ส่วนบุคคลและของใช้ครัวเรือน	-0.184	0.979
	8.สาขาโรงแรมและภัตตาคาร	-0.046	0.868
	9.สาขาการขนส่ง สถานที่เก็บสินค้า	-0.063	0.885
	10.สาขาตัวกลางทางการเงิน	-0.197	0.824
	15.สาขาให้บริการชุมชน สังคม และบริการส่วนบุคคลอื่นๆ	-0.148	0.563

ตารางที่ 4-15 สรุปแต่ละสาขาการผลิตตามศักยภาพและประสิทธิภาพในการพัฒนาเป็นรายจังหวัดเทียบกับภาคเหนือตอนบน และระดับภาคเหนือตอนบนเทียบกับประเทศ

จังหวัด	เชียงราย	เชียงใหม่	น่าน	พะเยา	แพร่	แม่ฮ่องสอน	ลำปาง	ลำพูน	ภาคเหนือตอนบน
1.สาขาเกษตรกรรม การล่าสัตว์ และการป่าไม้	Star	Dog	Star	Star	Cash cow	Star	Dog	Dog	Cash cow
2.สาขาการประมง	Star	Dog	Cash cow	Cash cow	Dog	Cash cow	Dog	Question mark	Question mark
3.สาขาการทำเหมืองแร่และย่อยหิน	Question mark	Dog	Question mark	Dog	Question mark	Dog	Star	Dog	Cash cow
4.สาขาอุตสาหกรรม (การผลิต)	Question mark	Dog	Question mark	Question mark	Question mark	Question mark	Question mark	Cash cow	Dog
5.สาขาไฟฟ้า ก๊าซ และการประปา	Dog	Cash cow	Question mark	Dog	Dog	Dog	Cash cow	Question mark	Dog
6.สาขาการก่อสร้าง	Question mark	Cash cow	Cash cow	Question mark	Star	Star	Dog	Question mark	Star
7.สาขาการขนส่ง ขาปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ จักรยานยนต์ ของใช้ส่วนบุคคลและของใช้ครัวเรือน	Cash cow	Star	Cash cow	Cash cow	Cash cow	Cash cow	Dog	Dog	Dog
8.สาขาโรงแรมและภัตตาคาร	Dog	Star	Dog	Dog	Dog	Dog	Dog	Dog	Dog

ตารางที่ 4.15 (ต่อ)

สาขาการผลิต	จังหวัด	เชียงราย	เชียงใหม่	น่าน	พะเยา	แพร่	แม่ฮ่องสอน	ลำปาง	ลำพูน	ภาคเหนือ ตอนบน
9.สาขาการขนส่ง สถานที่เก็บสินค้า		Star	Cash cow	Question mark	Question mark	Cash cow	Star	Dog	Question mark	Dog
10.สาขาตัวกลางทางการเงิน		Star	Cash cow	Star	Star	Star	Question mark	Dog	Question mark	Dog
11.สาขาบริหารด้านอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่าและบริการทางธุรกิจ		Star	Star	Cash cow	Cash cow	Cash cow	Star	Dog	Question mark	Cash cow
12.สาขาบริหารราชการและการป้องกันประเทศ รวมทั้งการประกันสังคมภาคบังคับ		Star	Star	Cash cow	Star	Cash cow	Cash cow	Question mark	Question mark	Star
13.สาขาการศึกษา		Star	Cash cow	Cash cow	Cash cow	Star	Cash cow	Question mark	Question mark	Cash cow
14.สาขาบริการด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์		Cash cow	Star	Cash cow	Star	Cash cow	Star	Dog	Question mark	Star
15.สาขาให้บริการชุมชน สังคม และบริการส่วนบุคคลอื่นๆ		Dog	Star	Cash cow	Star	Cash cow	Star	Dog	Question mark	Dog
16.สาขาถูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล		Star	Star	Star	Cash cow	Cash cow	Dog	Dog	Dog	Star

รูปที่ 4-1 Boston Consultant Group Model (BCG Model) แสดงตำแหน่งในการพัฒนาของภาคเหนือตอนบนเทียบกับประเทศ

